

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Навчально-науковий інститут лісового
і садово-паркового господарства
Кафедра відтворення лісів та лісових меліорацій

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ

УЧАСНИКІВ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

ВІДТВОРЕННЯ ЛІСІВ ТА ЛІСОВА МЕЛІОРАЦІЯ В УКРАЇНІ: ВИТОКИ, СУЧАСНИЙ СТАН, ВИКЛИКИ СЬОГОДЕННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УМОВАХ АНТРОПОЦЕНУ

(присвячена 100-річчю кафедри відтворення лісів
та лісових меліорацій)

6-8 листопада 2019 р.

м. Київ, Україна

ПОЛЕЗАХИСНІ ЛІСОВІ СМУГИ ЦЕНТРАЛЬНОГО ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ

*О.В. Соваков, кандидат сільськогосподарських наук,
Національний університет біоресурсів і природокористування
України, м. Київ, Україна*

За даними повидільної бази даних ВО «Укрдержліспроект» здійснено розподіл полезахисних лісових смуг (ПЛС) Центрального Правобережного Лісостепу у розрізі адміністративних областей і агрогосподарств, що відображено у табл. 1.

Таблиця 1

Смугові насадження у розрізі підприємств за областями

Назва підприємства	Площа, га	%
Вінницька область		
Ялтушківська дослідно-селекційна станція	33,6	0,5
Разом по області	33,6	0,5
Житомирська область		
ДП «Коростишівський лісгосп АПК»	884,3	13,0
Разом по області	884,3	13,0
Київська область		
Білоцерківський державний аграрний університет	36,5	0,5
Кисво-Святошинське державне агролісництво	358,5	5,3
Сквирська дослідна станція	30,2	0,4
Разом по області	425,2	6,2
Черкаська область		
ВАТ Племянний завод ДГ «Золотоніське»	12,9	0,2
Городищенський міжгосподарський лісгосп	439,9	6,5
ДП НДГ «Родниківка»	21,3	0,3
Звенигородський район	665,4	9,8
Канівський район	475,2	7,0
КЛП «Чорнобайліс»	1110,5	16,3
Корсунь-Шевченківська ЛПТ райуправління АПК	417,0	6,1
Лисянське міжгосподарське лісництво	589,2	8,6
Смілянська ЛПТ райуправління АПК	540,4	7,9
Уманський ДАУ	8,2	0,1
Уманський район	17,7	0,3
Христинівське міжгосподарське лісництво	687,3	10,0
Чигиринський міжгосподарський лісгосп	484,0	7,1
Разом по області	5469,0	80,3
Усього	6812,1	100

Проаналізовано характеристики смугових насаджень у чотирьох областях: Вінницька – 33,6 га; Житомирська – 884,3 га; Київська – 425,2 га; Черкаська – 5469,0 га. У Кропивницькій і Одеській області, які також входять до зазначеного регіону, дані щодо ПЛС відсутні.

Опрацьовано наступні показники ПЛС: види деревних рослин, які у насадженні є головними; кількість рядів та ширина смуги; вікова структура; тип смугових насаджень та їхні конструктивні особливості. Так, за даними ВО «Укрдержліспроект» для зазначено регіону опрацьовано 7737,3 га ПЛС, де головними видами виступають: дуб звичайний (56,8%), акація біла (10%), ясен звичайний (7,9%), клен ясенелистий (4,2%), тополя чорна (3,1%), ясен зелений (2,7%), липа серцелиста (2,5%) та береза повисла (2,4%) та інші види, які не перевищують 2%. Наявність великої кількості білої акації (9,2%), вказує на суттєве зниження захисних властивостей насаджень, а також і на певні проблеми обробітку ґрунту біля насаджень, оскільки акація формує потужну поросль у бік поля, яку майже неможливо знищити. З п'яти типів смугових насаджень, що були нами опрацьованні, трапляються такі насадження, де виконання зазначених ними функцій ставиться під сумнів. Так, 15% ПЛС мають кількість рядів від 9 до 20, що неодмінно позначається на їхніх захисних властивостях, оскільки за такої кількості рядів в насадження досить складно сформувати продувну конструкцію. Окрім того, ПЛС займають надмірну площу оскільки згідно з нормативними вимогами їхня ширина не повинна перевищувати 15,0 м. Також у мало рядних прияржних смугах виконання ними водорегулюючих функцій та скріплення ґрунту ставиться під сумнів. Особливої уваги заслуговують садозахисні насадження, оскільки наявність в них смуг щільної конструкції (як і в ПЛС) вказує на відсутність рубок догляду щодо формування та підтримання продувної конструкції, в результаті чого ефективність захисту зменшується до 40-50%. Також у насадженнях щільної конструкції можуть відбуватися радіаційні заморозки, які згубно діють на ріст, розвиток та плодоношення дерев.

Отже, проаналізовані дані свідчать, що за існуючими насадженнями не здійснюється належний контроль, а відсутність рубок догляду знижує їхні захисні функції. Значна частина існуючих ПЛС залежно від стану та виконання ними функцій потребує ремонту, відновлення та заміни. Проте головними проблемами залишається створення нових ПЛС, забезпечення держаного контролю, формування повної бази даних існуючих насаджень.